

venskih deželah mogoče, ker murbe, v pripravi svet sajene, čversto rastejo, svilodi (židni červi) se dobro sponašajo, in pazljivo ravnani svilo posebne vrednosti dajajo. Kar je pa še poglobitno, je to, da so se v naši deželi najzdraviši prihranili in da torej Lahi zarod naših svilodov nenavadno drago skupuje. V Ljubljani so lansko leto Lahi svilne mešičke (kokone) plačevali funt po 4, 5, tudi po 6 gold., po tej ceni pa tudi lot jajčic.

Iz tega vsakter lahko prerajta, kako naglo, namreč v šestih tednih, mu je mogoče obilo denarca si skupiti. V eni sami hiši se je skupilo za prirejenih 156 funtov mešičkov čez 600 gold.; kmetijska družba je skupila tudi za svoj pridelek blizo 400 gold. itd.

Kdor pa želi se s svilorejo pečati, mora prvi ozir imeti na zasajo murb, da mu dajo potrebne klaje za červice, o kateri hočem par besed govoriti.

Znano je, da murba ljubi suh, kamnit, peščen, kremenast svet in da ji močviren, ilovat, mahovit svet ni všeč. Murbe se sadijo plitvo, toliko da so korenine zakrite.

Prvih pet do šest let je treba od debela dva do treh čevljev okrog zemljo do korenin prekopati in z dobro udelanim ali s cestnim blatom namešanim gnojem pognojiti, vsako spomlad vse odrastke z debela gladko odrezati, in verhove vsako leto proti na dva do tri pavce konec mesca sušca prirezati.

Bodi si murba cepljena ali pa divjak, na tem je malo ležeče. Cepljenka dá lepše perje, pa tudi več perja, divjak pa prijetnišo klajo, ktera červice zdravše ohrani.

Še le po šestem letu se dá pirje za klajo červicem rabiti, ko je drevje že kerpko.

Najpripraviš svet murbe saditi so obpotnine. Potov je povsod brez števila; koliko bi se znalo murbinega drevja in klaje za svilorejo zarediti, ako bi se poleg potov po dva do treh čevljev proč na obeh straneh murbe posadile, in po gori danem svetu prve leta opravljale!

Tako nasajene murbe na soseskinem svetu bi mogle sčasoma vse srenjske ali občinske stroške zalagati, ako bi se vžitek perja vsako leto v najem (štant) dajal.

Zdaj pa prevdarite, ljubi rojaki, ali ni ta moj svet premisljiva vreden. Nam in zanamcom našim je pot pokazana, z malim trudom si velik dobiček prisvojiti.

Kmetijska družba v Ljubljani je že veliko let vedno skerbela, da se je murbino drevje na njenem vertu redilo in po nizki ceni prodajalo; tudi sedaj more manjših drevesc oddati, ker so velike oddane, ali pa velikih oskerbeti od drugod.

Tedaj le jaderno po murbah, da bo slovenska dežela kadaj „židana dežela“ imenovana.

O tatvini sadja.

Gosence in kebre pokončavajo drevje; zajec ga gloda, da vsahne; slana popari cvetje, toča oklesti polne sadunosnice. Al to še niso vsi sovražniki njegovi.

Kar gospodarju veselje pri sadjoreji pa še posebno greni, je to, da mu tat sadje obere. Pri tem je pa naj bolj žalostno to, da ljudje take tatvine večidel še za nobeno pregreho ne derže in se sadjorejcu še celó posmehujejo, ako se grozi, kakor da bi bilo sadje krasti slehernemu pripuščno.

Sosedje dostikrat k temu ne čerhnejo ne bele ne černe; temveč se še posmehujejo, čeravno vedó, kdo mu je sadje pokradel. Navadno hodijo fantalini, hlapčoni in delavci, ki ponoči marsikaj nerodnega počno, poleti po vertih sadja krast; če le vedó, da ima kak sadjorejec kaj boljšega na svojem vertu, kar posebno obraja, varuje in s posebnim veseljem pričakuje, da bi dozorelo, bo gotovo v tatinske parklje prišlo.

Marsikdo bi k vsemu temu, da mu je sadje pokradeno, še molčal, da bi mu o tem le ne bilo toliko dreves

pokončanih ali poškodovanih. Al ker tatje najbolj ponoči po ptujem sadji segajo, tudi ne more drugače biti, da sadje z vejami vred polomijo in dostikrat še na take drevesa zadenejo, katerih sadje še zrelo ni; zato se ga drugo jutro vse polno pod drevjem nahaja.

Od kod pa najbolj izhaja to gerdo tatvinstvo? Največ od tod, ker se mladost že v otročjih letih ne vadi, kako se mora ptuja lastnina spoštovati. Vsak človek vé, kako otroci po sadji prežé, zato pa tudi radi na ptuje verte lazijo in sadje poberajo, in če ga pod drevjem ne dobé, ga jamejo z drevja tergati ali klatiti. Tega tatinski otročaji ne zamolcé in veseli domú pridši pripovedujejo od nabranih jabelk ali hrušk. Večkrat sem pri taki priliki stariše vidil, kako so se jim posmehovali in rekli: „Kaj pa, če bi te bil sosed na vertu dobil; našeskal bi te bil, da bi bilo joj!“ Če otročaji pa vendar le preveč pogostoma po sadje v sosedov vert zahajajo, jim stariši le zastran jeze in sovražstva s sosedom to prepovejo, ne pa zastran greha, ki se ga zoper sedmo zapoved božjo udeležijo. Otrok si pri tem pa le misli: „Ne bo me dobil, ne.“ In tako dela od otročjih let do pozne starosti, zakaj česar se Janezek privadi, to tudi Janez dela. —

Otrok se mora učiti cvetlico, jabelko ali hruško na sosedovem vertu ravno tako spoštovati kakor vsako drugo tuje blago; po tem še le se bo v serce njegovo zasadila prava poštenost.

To je važna naloga otroške izreje v cerkvi, šoli in domá pri stariših!

Gospodarske skušnje.

(Koliko narazen naj se sadi pesa). Pridni kmetovavec Okel je skušal v različni daljavi saditi peso za živino in sicer od 30 do 12 pavcov saksebi. In kaj je po večkrat ponovljenih skušnjah najdel? To, da je pridelek najbolji, ako pesa od pese poldrugi čevlj saksebi stoji.

(Kebrov ali hroščev gnoj). Dr. Grouen, vodja gospodarsko-kemijskega oddelka centrale gospodarske družbe v Saksonii, je pokazal lani velikemu gospodarskemu zboru v Berlinu gnoj, ki ga napravlja iz kebrov ali hroščev tako-le:

S kropom poparjenih 1000 vagánov kebrov, ki so mu jih ljudje iz mnogih krajev znosili po 10 grošev vagán, je pometal v velike jame, ko jih je popred pomešal z žgano ilovico in živim apnom (na cent ali 100 funtov kebrov je dal 30 funtov ilovice in 10 funtov apna). Jame je pokril in pokrite imel, dokler kebre niso zgnjili v tej mesanci. Dobil je iz tega okoli 800 centov kebrovega gnoja, ki je veljal kakih 400 tolarjev. Ker pa je cent tega močnega gnoja 20 grošev vreden, se gnojna vrednost te mešanice blizo na 600 tolarjev ceni. — Letos bo kebrovo leto; naj se te skušnje v premislek vzamejo!

(Mravlje pregnati) ni boljšega pomočka — pravi nek kmetijsk časnik — kakor perišče divjega lisca al trebelike (Körbelkraut). Kamor to zeliše položiš, ti zginejo mravlje in nikoli več jih ni.

Obertnijska skušnja.

(Kako razsoditi: ali so škrlili ali škerli za streho dobre ali ne). Dobra škrlilna ploša (Dachschiefer) je lepo gladka, prelomljena se kaže gosta, terdna; sicer mora biti tanka, da ne teži preveč strošja. Barva ne dela nobenega razločka, ali so škerli sive, černe, zelene ali pa rudeče. Poglavitna reč je, da se ne sperstenijo rade in se ne lušijo. To se pa tako-le zvé: Zvaga naj se ena ali dvoje plošč, potem pa naj se dajo kuhati četert ure v kropu. Potem jih vzemi iz vode, pa spet zvagaj. Tiste, ki niso sedaj veliko težje, so najboljše; zakaj to je znamenje, da se niso napile veliko vode, tedaj tudi ne bojo razpadle rade. Če pa ploše že v vodi razpadejo, niso celó nič vredne.